

president-directeur van de Vrije Universiteit, H. Colijn. De benoeming van Dooyeweerd zelf stond vrijwel vast, maar tot ontsteltenis van Dooyeweerd had zich rondom de eveneens te verwachten benoeming van Vollenhoven een ongunstige ontwikkeling voorgedaan, waarover Dooyeweerd aan Colijn als volgt schreef:⁷

Excellentie,

Waar ik vernam, dat u morgen weer het land verlaat, voel ik mij gedrongen u nog in enkele dingen om raad te vragen. Tot wat ik u nu ga schrijven zou ik zeker niet de vrijmoedigheid hebben gevonden, als ik niet wist daarmee een zaak te dienen, waaraan ik sinds mijn komst op de Kuypertstichting mijn leven gewijd heb, bovenal als ik niet diep overtuigd was dat het hier God's werk geldt, dat ten koste van al onze persoonlijke overwegingen moet worden uitgevoerd.

Toen u mij het eerst over een professoraat aan de V.U. sprak, zag ik daar eerlijk gezegd zeer tegen op. Ik weet, dat men daar iets meer van mij verwacht, dan 't geven van onderwijs zonder meer en inderdaad juist die bijzondere taak trekt me machtig aan. (...) Maar er is iets anders dat me nu al weken geen rust laat. Zevenbergen heeft ondanksal zijn bijzondere gaven en zijn toegewijden ijver aan zijn studenten, niet kunnen voorkomen, dat hij practisch gesproken zijn colleges in de rechtsphilosophie moest staken, omdat de algemeene wijsgeerige propaedeuse ten eenenmale bij zijn leerlingen bleek te ontbreken. Hoe moet ik dan deze taak aanvatten?

Er moet niet alleen gedoceerd, maar er moet kader gevormd worden, of onze geheele Calvinistische beweging in Holland zinkt over enkele tientallen jaren terug tot het peil, waarop Kuiper haar bij zijn optreden vond.

Nu was er een weg, om uit deze impasse te geraken en toen ik

de laatste maal bij u was en in vertrouwen van u vernam, dat ook de directeuren inderdaad dien weg opwilden, heb ik God in stilte gedankt, dat Hij dit alles zoo wilde leiden. Voor mij was namelijk de hoofdzaak, dat de katheders voor filosofie bezet zou worden door den eenigen man, die op dit oogenblik in staat is de Calvinistische beginselen op dit belangrijk terrein door te voeren. Die man is mijn zwager Dr. Vollenhoven. U herinnert u misschien, hoe hij en ik van meet af hebben samengewerkt en volkomen eens geestes zijn. De avonden en nachten waarin we te zamen spraken en elkander inspireerden, zijn me onvergetelijk. (...) Het stelde mij daarom zoo gerust, dat ik van u mocht hooren, dat ook hij ernstig voor een professoraat in aanmerking kwam. Maar sinds ik 't laatste onderhoud met u had, vernam ik van terzijde uit zeer welingelichte bron, dat voorloopig van deze benoeming niets zal komen. Die uitspraak werd met zoo groote stelligheid gedaan, dat ik er geheel door uit 't veld geslagen ben en op 't oogenblik allen moed verloren heb.

Want als 't waar is, wat ik hier hoorde, dan zou een weg worden afgesloten, waarlangs ik alleen een oplossing zag.

Met de colleges in rechtsphilosophie en encyclopaedie wordt uiteraard slechts een gedeelte der studenten bestreken en wat kan meer inspireren, dan het feit, dat twee hoogleeraren in hartelijke samenwerking en gelijke gedachtering aan een zelfde instelling werkzaam zijn.

Excellentie – vergeeft u mij, dat ik zoo vrijmoedig tot u durf schrijven –, het moet dien weg op, of er wordt half werk gedaan!

Welnu, er is – mede dank zij Colijn – géén half werk gedaan, en Vollenhoven is tegelijk met Dooyeweerd benoemd. Maar uit deze brief blijkt wel van hoe centrale betekenis de figuur